

XXIII. Porrò ex Tridentina sanctione *Sess. XXIV, Ref. cap. 16*, Capitulum sicuti pro cura bonorum Ecclesie temporalium unum, aut duos Economos constituat necessum est, qui interim memsam procurent episcopalem: ita ad jurisdictionem exercendam Vicarium, sive Officiale constitutum adigitur, qui *Capitularis* dicitur, quod a Capitulo eligatur. Quum enim experientia satis compertum sit, in regimine sive ecclesiastico, sive politico parum feliciter res procedere, ubi unius non sit negotia curandi arbitrium; hinc rectè primum ecclesiastica antiquissima consuetudine, dein et jure Tridentino mos inductus est, ut potestas capituli non nisi ab uno Vicario unius Prælati vices gerente administraretur: Trident. *Sess. XXIV, Ref. cap. 16*.

XXIV. Tempus præfinitum Capitulo constituendi Vicarium Capitulare est octiduum: quo dilapso ad Metropolitanum ejus electio devolvitur. Et si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, vel exemta, tunc antiquior Episcopus ex suffraganeis in Metropolitana, et propinquior Episcopus in exemta vicarium constituit: Trid. *Sess. XXIV, Ref. cap. 16*. Verùm Canonicis intra octiduum Vicarium constituere negligentibus, re integra, potest mora benè purgari; et rata habebitur electio, quàm iidem ipsi tandem, antequam Metropolita, vel alius negligentiam Capituli supplerit, concluderint. Tum ubi contigerit Ecclesiam Metropolitanam una cum suffraganea vacare, electio Vicarii suffraganei non ad antiquiorem suffraganeum, sed ad Capitulum Metropolitanum spectabit. Benedictus XIV, *Lib. II, de Syn. Diæces. Cap. IX, num. 1*.

XXV. Postremò negligente Metropolita, aut antiquiore, vel proximior suffraganeo, Romanus Pontifex, vel Sacra Congregatio Episcoporum constituit Vicarium; eique modo ampliores, modo limitatas mandat facultates pro lubito. Quinimò Vicarius Episcopo aliqua de causa ab Sede Apostolica datus, is adhuc mortuo Episcopo munus idem obibat: tunc enim ob reverentiam Supremæ Sedis locus non datur electioni Vicarii Capitularis: Sixtus V. *Constit. CXVII*, et Benedictus XIV, *ibidem Cap. X, num. 9*.

XXVI. Vicarius Capitularis ex Canonicis, si qui inter eos sint Doctores, Licentiat, Juris-Consulti, est eligendus. Trident. *eod. Cap. 16*. At non vetantur Canonici postremum Episcopi defuncti Vicarium eligere, vel, ubi Doctores in Capitulo deficiant, extraneum constituere, nisi aliquem de gremio, quoad fieri poterit, idoneum eligere maluerint: (**). *S. Congregatio Concilii 9. Septemb. an. 1594. (*)*

CAPUT VIGESIMUM.

DE DIGNITATIBUS, PERSONATIBUS, ET OFFICIIS.

I. Dignitatis, Personatus, et Officii vocabula licet aliquando promiscue usurpentur: *Cap. 8, de Constitutionibus*: attamen revera inter se sunt distincta. Dignitas enim amplitudo quædam est, sive præminentia: cui administratio, et jurisdictio est adjuncta: *Leg. XIV, Dig. de Muneribus, et honoribus*. Personatus est honor nullam habens comitem potestatem, sive jurisdictionem, seu est jus præeundi reliquis Canonicis in Choro, et in processionibus: Gonzalezius in *Cap. 6 de Consuetudine*. Officium denique est simplex ministerium, sive nuda rerum Ecclesiasticarum administratio: *Cap. 38 de Simonia*.

II. Præcipuæ Cathedralium Ecclesiarum Dignitates sunt Archidiaconatus,

Archipresbyteratus, Decanatus, Primiceriatus, Cantoratus, Thesaurariatus. Ecclesie Collegiatae plerumque Præpositum habent, vel Primicerium. Porrò dignitatum non idem ordo est, et numerus in omnibus Ecclesiis Cathedralibus. Atque adeo Primiceriatus, Cantoratus, et Thesaurariatus pro diversis Ecclesiarum institutis Dignitates sunt, Personatus aut etiam meri Canonatus. In plerisque Cathedralibus primam dignitatem obtinet Archidiaconus; et in nonnullis Archipresbyter. Nec desunt Cathedralibus, in quibus Decanus præ ipso Archidiacono primam honoris prærogativam habent. Igitur ex diversis Ecclesiarum moribus, ac præcipuè ex foundationibus, et numerus dignitatum metiendus, et ordo constituendus.

III. Dignitatum, et Officiorum origo potissimum ex instituta, atque instaurata communi Clericorum vita est educenda. Tunc enim opus fuit, et iis, qui præsent, et iis qui propiùs Clericis curam impenderent, tum demùm et iis, qui bona administrarent, ac tuerentur. Munia hæc sive officia plerumque non nisi mera erant ministeria, sive delegationes, quæ ab Episcopis pro arbitrio conferri, adimive possent. Verùm dissociata communi Clericorum vita, singulisque officiis suis constitutis redditibus, delegationes illæ non solum in beneficia, sed et in dignitates degenerarunt, et quidem perpetuas, et irrevocabiles cum jurisdictione, ac potestate singulis iisdem propria. Adeout qui eas semel esset consecutus, iisdem expoliari nequiret, nisi gravioribus quibusdam de causis, iisdemque in jure expressis. Atque hinc primum dignitates in Capitulis emerunt: quibus aliæ novis foundationibus accessere. Verùm ex posterioris ævi moribus omni fere ecclesiastica jurisdictione ad Episcopum revocata, Dignitates sive Cathedralium, sive Collegiatarum præter primas in Choro Sedes, aliaque honorifica jura nullam obtinent potestatem; unde Dignitates inanes, ac ventosæ a Doctoribus appellari consueverunt: Fagnanus in *Caput Ad hæc de Præbendis num. 22*.

IV. Capituli Neapolitani veluti prærogativa est nullam habere dignitatem. Solus Primicerius, veluti primus reliquos antecedit, ex ipsorum tamen Canonicorum indulgentia; et Cimeliarcha, qui Thesaurario respondet, non modò unus est ex primario Canonicorum præbendariorum ordine, sed Præfectus etiam est Collegio Hebdomadariorum, baculoque utitur argenteo manubrio ornato in processionibus, aliisque functionibus, quas soli peragunt Hebdomadarii, in jurisdictionis, et præminentie signum cum prærogativa suffragii in eorum comitiis.

(**) V. In Hispania Dignitatibus fere omnibus antiqua quoque jura perire; at non desunt, quæ jurisdictionem pristina fortè ampliorem obtinent, uti Archidiaconatus Birviensis in Ecclesia Burgensi, Archipresbyteratus Agerensis in Catalaunia, Decanatus Tudelensis in Navarræ Regno. (*)

§ I.

DE ARCHIPRESBYTERO.

VI. Non omnes Presbyteros, qui pluribus Presbyteris præessent, at eos dumtaxat, qui omnibus Diæceseos Presbyteris essent præpositi, antiquitus dictos Archipresbyteros docet Morinus *Part. III, Exercit. XVI, cap. 2*. Parochi enim; quibus suæ Paroeciæ Presbyteri suberant, non Archipresbyteri, sed dumtaxat Presbyteri Cardinales adpellantur.

§ II.

ARCHIPRESBYTERI ORIGO.

VII. Quod ad hujus Ecclesiastici muneris originem spectat, sanè perantiquam ejus institutionem discimus ex S. Hieronymo Epist. ad Rusticum: *Singuli*, inquit, *Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi &c.* (**) cui adde Syn. Emeritens. *Can. X.* (*) ubi observandum, unum in unoquoque Episcopatu Archipresbyterum fuisse, cui omnes Presbyteri tam urbani, quàm rurales subiciebantur.

VIII. Archipresbyteri dignitas antiquitus in Ecclesia num pro ætate, et antiquitate ordinationis, an verò pro personarum meritò delata sit, quæstio est inter eruditos. Porrò non eadem hac in re videtur fuisse Græcæ, ei Latinæ Ecclesiæ disciplina. In Latina enim ea religiosissimè lex custodiebatur, ut seniores junioribus præferrentur. Et sanè Leo Papa in Dorò Episcopo Beneventano graviter offendit, quod primum ante alios honoris gradum Episcopio Presbytero recens ordinato detulerit: quo facto Presbyterii ordinem turbatum scribit.

IX. At in Græca Ecclesia contrariam viguisse consuetudinem plura, quæ occurrunt, exempla demonstrant. Et sanè Liberatus de quodam Proterio meminit, quem disertis verbis scribit a Dioscuro Episcopo Ecclesiæ Alexandrinæ Archipresbyterum fuisse constitutum; tum Gregorius Nacian. *Orat. XX*, de se narrat, quod Basilio volenti sibi primum inter Presbyteros locum assignare non adqueverit. Jam verò secutis temporibus mos inolevit, ut Episcopi in Archipresbyteris constituendis non ætatem spectarent, aut ordinationis antiquitatem, sed potissimum pietatem, doctrinam, et ad munia exercenda dexteritatem.

X. Archipresbyter igitur proximè post Episcopum Ecclesiæ præest, tanquam Presbyterorum caput, et Princeps: qua de re absente, vel ægotante Episcopo Missæ Sacrificium offerre, Sacramenta ministrare, fontem baptismalem benedicere, infirmos, præsertim Prælatos, oleo perungere, populo ab Ecclesia dimittendo benedictionem impertiri, Archipresbyteri munia erant: *Cap. 1, 2 et 3, de Officio Archipresb. Can. I, § 12, Dist. 25.* Benedictus XIV, *Constitut. 48, Bullarii Tom. II.*

XI. Verùm tam ampla dignitas aucto fidelium numero divisionem subinde passa est; ita ut plures in una Diœcesi Archipresbyteri essent, qui in Presbyteros extra civitatem, et clericos curam intenderent, dicti propterea *Rurales*, Archipresbytero urbano Presbyterorum solius Episcopalis civitatis cura reservata. Porrò Archipresbyteri rurales *Decani* quoque dicti sunt. Quum enim Diœceses præsertim amplæ in plures dividi cœpissent regiones, sic dictas *Decanias*, quod singulæ decem titulos complecterentur; atque usu quoque inductum esset, ut singulis decaniis singuli præficerentur Archipresbyteri, hinc factum, ut hi *Decani* quoque dicerentur; quippè qui presbyteris, et clericis determinatæ alicujus regionis præesent, ac eorundem curam gererent: *LXIV. Dist. 50.*

§ III.

DE ARCHIPRESBYTERIS RURALIBUS.

XII. Porrò Archipresbyteri rurales licet sint velut Pastores Pastorum, atque adeo omnium sui districtus clericorum curam agant; haud tamen horum intuitu,

ut ordinarii, habendi sunt, quum ejusmodi potestatem ex comissione, et delegatione Episcopi quasi jure delegato dumtaxat accipiant: undè ad nutum Episcopi amovibiles plerumque constituuntur, ac *Vicarii* etiam *Foranei* dici solent: tenentur tamen, utpote quibus non clericorum modò, verùm et laicorum quadam ratione cura demandata est, intra sui districtus limites residere; adhæc et suas regiones quàm frequenter invisere: qua de re a cunctis earundem clericis honor ipsis præstandus est, et obsequium. *Tanquam vigiles*, inquit Synod. Provinc. Neap. an. 1699, Tit. IX, cap. 3, *qui custodiunt civitatem, regiones sibi commissas obire, et perlustrare non desinant: atque ut id cum majori diligentia, et alacritate præstare possint præcipit S. Synodus, ut a cunctis Ecclesiasticis honor ipsis, et reverentia exhibeatur.*

XIII. Igitur Archipresbyterorum ruralium præcipua ex jure novo munia sunt: 1. sui districtus Parochias identidem lustrare. 2. Festorum dierum cultum sedulo tueri. 3. De delictis, si quæ ab Ecclesiasticis patrentur, quamcitius Episcopum admonere. 4. Inquirere num Parochi sui muneris partes adimpleant. 5. Ad Episcopum referre, si qua scandala in Diœcesi oriantur, aut abusus inducantur, eadem Syn. Provinc. Neap. *ibidem*. Qua de re nonnisi viri probatæ virtuties, et maturæ ætatis in istiusmodi officium adsumendi sunt.

§ IV.

DE ARCHIPRESBYTERO URBANO.

XIV. Archipresbyteri Urbani prærogativæ, et munia magis ex singularum Ecclesiarum usibus, et institutis, quàm ex jure scripto metienda sunt. Illud hic dumtaxat est observandum, in eo nimirum Urbanum a Rusticanis Archipresbyteris discrepare, quod hi merum habere officium censeantur, et quidem jure delegato, ille verò Cathedralis Ecclesiæ dignitas sit, suaque munia jure habeat ordinario, quæ Episcopi arbitrio tolli, diminuique nequeant: quumque illis adenseatur Ecclesiæ muneribus, quibus cura animarum est adnexa, hinc ad eam is promoveri poterit, qui saltem 25, suæ ætatis annum attigerit, et doctrinæ fulgore, morumque integritate simul commendetur: *Cap. 7 de Electione, §. 2, Syn. Trid. Sess. XXIV, Ref. cap. 12.* (**) In Hispania quondam tertie honorum Ecclesiæ partis ministratio Archipresbytero credita erat: Syn. Bracar. I, *Cap. VII*, alias *Can. XXIV.* (*)

§ V.

DE ARCHIDIACONO.

XV. Archidiaconus tanquam Diaconorum Princeps, et Rector adpellari quoque consuevit *Diaconus Cardinalis*: *Can. V, Dist. 93, Prior Diaconus*: *Cap. unic. de Scrutinio in ordine faciendo.* Perantiquam ejus institutione prodit modo laudatus Hieronymi locus, in quo idem illud observandum, occurrit, quod de Archipresbytero notavimus nimirum in unaquaque Ecclesia unum dumtaxat fuisse Archidiaconum; qui mos ad nostram in omnibus fere Ecclesiis perdurat. (**) At quum Archidiaconi olim in diversis Diœcesium Pagis constituti essent, ac deindè solitariæ vitæ pertæsi ad Sedis Episcopalis Ecclesias sese pedetentim receperint,

inde est, quod in singulis fere Hispaniarum Cathedralibus plures exstent hodie Archidiaconi, qui tamen adhuc antiquos locorum titulos retinent; una excepta Pamplonensi, quæ ab ipsius institutionis exordio binos obtinet ejusdem Ecclesiæ Archidiaconatus, Cameræ scilicet, et Tabulæ. (*)

XVI. Hujusmodi dignitatem jam inde a sui institutione non ætatis, aut antiquitatis, sed meritorum intuitu semper fuisse collatam, et plura Ecclesiasticæ historiæ monumenta probant, et potissimum illud Hieronymi Epist. 65, ad Evagrium: *Diaconi, inquit, eligant de se, quem industrium noverint, et Archidiaconum vocent.* Unde illud quoque patet, Archidiaconum, non nisi ex Diaconis eligi consuevisse, qui principem inter ipsos locum obtineret.

XVII. Quod autem Archidiaconi munia spectat, sicuti Diaconi generatim ministri erant Episcoporum, et Ecclesiæ, ita ille veluti præcipuus erat Episcopi minister in functionibus exterioribus, præsertim temporalibus. Qua de re ipsius erat Episcopo sacra peragenti ministrare, calicem populo præbere postquam Episcopus panem distribuisset, eique in sacris concionibus præsto esse. Ipse præterea inferioribus clericis in Ecclesia ministeria dispensabat, eosque, quod et hodie viget, quum ordinarentur, ad Episcopum adducebat, atque eorum mores cognoscens, si quas inter ipsos exoriri lites sentiret, eas aut componere satagebat, aut Episcopo indicabat. Ipsius etiam muneris pars erat populo jejunia, et dies festos indicere, oblationum, aliorumque Ecclesiæ reddituum curam agere, ratamque clericis portionem erogare, pauperibus tandem, viduis, et virginibus prospicere; haud immerito igitur Episcopi manus, et oculus adpellatus: (**) *Capit 7, de Officio Archidiacon.* In Hispania Archidiaconis etiam tertiæ oblationum partis ministratio credebatur: Syn. Bracar. I, præf. *Cap. VII*, Secretarii Conciliorum munus quandoque exercebant: Syn. Tolet. IV, *Can. IV*, criminosos ad pœnitentiam vocabant: Syn. Cojacensis an. 1050 *Cap. IV*, et clericos ab Episcopo ordinandos offerebant: ead. Syn. *Cap. V*. (*)

XVIII. Jam verò munia hæc, de quibus fusiùs in nostris *Antiquitatibus Christianis* agemus, Archidiaconus non tam jure suo exercebat, quàm Episcopi jussu; ita ut integrum esset Episcopo eorundem exercitium etiam alteri, præsertim Archipresbytero, committere, ut *ibidem* productis veterum testimoniis demonstrabimus.

XIX. Tam latè patens Archidiaconi potestas seculis temporibus non intra solius Cathedralis Ecclesiæ, aut civitatis Episcopalis ambitum se continuit, sed per universam sese explicuit Diœcesim; adeo ut haberetur veluti Generalibus Episcopi Vicarius, alteranque ab Episcopo dignitatem obtineret. Ex hac porrò ejus potestate factum est, ut tanquam Episcopi delegatus, vel eo absente, vel Sede Episcopali vacante, episcopalem in omnes exerceret jurisdictionem, et ex jure communi tanquam judex ordinarius suos constitueret ministros, quibus illam demandaret: *Cap. 1 de Officio Archidiaconi*: id quod ad sæculum usque XII, obtinuisse videtur, ex quo tempore Episcopi Archidiaconorum potestatem tanquam sibi invisam decurtare cœperunt, atque inde paullatim Vicarii generalis dignitas emersit, de quo mox redibit sermo.

XX. Monumenta, quibus permoti nonnulli Canonistæ censent Archidiaconum jam inde ab V, sæculo in Presbyteros, atque adeo in ipsum Archipresbyterum potestatem exercuisse, supposititia sunt veluti *Cap. 1 de Officio Archidiaconi* ex Concilio Toletano. Qua de re seculis temporibus illud per abusionem irrepsisse credimus: (**) *id quod indicat Syn. Tolet. IV, Can. XXXIX alias XXXVIII, et*

sequenti; (*) tum quod Archidiaconi plerumque non ex Diaconorum, sed ex Presbyterorum ordine seligerentur; tum verò præcipuè quod Archipresbytero rerum tantummodò spiritualium administrationem gerente, Archidiaconus rebus sensibilibus, quibus homines magis adficiuntur, præfectus esset. Id quod deinde Gratiani auctoritate, et Decretalibus evulgatis, tanquam jure communi sancitum, habitum est; (**) *quamvis falso tributum fuerit Toletano Concilio Cap. 1, de Officio Archipresbyteri.* (*)

XXI. Synodus Tridentina non Archidiacono, sed Episcopo dumtaxat leassas matrimoniales, et criminales disquirendas relinquit. Quo decreto et beneficiarias, et majores omnes Episcopo reservatas intelligi docent Canonistæ: Barbosa *Collect. num. 6.*

XXII. Cæterum jure novissimo Archidiaconi munus eo redactum est, ut Episcopo generalem ordinationem celebranti clericos ad ordines promovendos sistat: id quod licet in speciem tantummodò fieri videatur, non erit tamen a peccato immunis, si eos indignos judicans, Episcopo interroganti palam responderit, a se præsertes factos dignos esse, qui ordinentur: *Cap. unic. de Scrut. in ordin. faciendo.* Benedictus XIV, *de Syn. Dioces. Lib. V, Cap. III, n. 4.*

XXIII. Quod si autem ex locorum legibus, institutis, vel consuetudinibus Archidiaconus primam obtineat dignitatem, vel præfecturam in choro, nec levis honor illi præstabitur, nec pauca illius erunt munia. In sacris enim functionibus, et thurificatione ipsum etiam Vicarium præcedit, horas canonicas inchoandi, et a choro discendendi signum dat. Adhæc ipse Canonicos ad consilia, si quæ inter illos sint agitanda, convocat, atque, absente Episcopo, horas, viasque publicarum supplicationum indicit, tabulari, depositorumque claves, libros conclusionum, et sigillum Capituli custodit. Viaticum ægotanti Episcopo defert. Cæterum tanta hodie erit Archidiaconi auctoritas, quantam ipsi indulerit vel Episcopi mandatum, vel Ecclesiæ institutum, vel consuetudo longissima: Trident. *Sess. XXIV, Ref. cap. 3.*

§ VI.

DE PRÆPOSITIS, ET DECANIS.

XXIV. Vigente communi clericorum vita præter Abbates, aliosque Prælatos superiores erant quoque sic dicti *Præpositi*, qui aliquam curam sub Prælati superioribus gerebant. *Præpositi*, inquit Syn. Aquisgran. an. 816, cap. 139 *qui quandam prioratus curam sub aliis Prælati gerunt. Hi tales, et tam strenui sunt constituendi, qui et vita probabilis sint, et ea, quæ sibi injuncta sunt, fideliter, humiliterque expleant.*

XXV. Erant quoque et *Decani*, quos Canonici, quum communem vitam agerent, ad exemplum monachorum constituerunt, quibus interior eorum cura incumberet, quum Præpositi temporalibus negotiis intenti curam spiritualem negligenter, sæpiusque a Cœnobio abessent. Dissociata verò vita communi adhuc quidem superfuere æque Præpositi, ac Decani: verum quum illi potentia, ac reddituum opulentia inflati durius Canonicos habere cœpissent, hinc pedetentim plerique in Cathedralibus, vel prorsus abrogati sunt, vel universa ipsis jurisdictio ademta: at contra nulla penè est Cathedralis, cujus Capitulum Decanatum, et quidem inter præcipuas dignitates recensitum: non habeat. (**) *Verum Innocentius III, Lib. I, Epist. 77, eosdem existimat fuisse Decanos et Præpositos, qui Priores quoque*

dicti sunt, *secundum omnium fere Hispaniorum Ecclesiarum consuetudinem*. Et sanè in quibusdam Hispaniarum Ecclesiis Dignitas exstat *Prioris* vocabulo cognita. (*)

XXVI. Decani in Canonicos, aliosque Ecclesie suæ clericos potestas magis ex consuetudinibus, institutis, et privilegiis, quàm ex jure haurienda est. Verùm ubi Decanus est Prælati Ecclesie Collegiatæ de jure habet jurisdictionem ordinariam in Canonicos, aliosque Ecclesie suæ clericos: *Glosa ad cap. 6, de Sent. excomm. in VI.* Cæterum quæcunque Decani fuerit potestas, ea non contentiosa, sed correctoria, uti Canonistæ loqui amant, tantummodò esse intelligitur, nisi contraria consuetudine, aliove speciali titulo contentiosam quoque jurisdictionem sibi vindicet; (**) qualem obtinere videtur Decanus Tudelensis in Navarra. (*)

§ VII.

DE CANTORE, SIVE PRIMICERIO.

XXVII. Qui in titulis Decretalium *Primicerius* dicitur, idem pænè est, ac qui hodie *Cantor* adpellari solet: dictus quidem Primicerius, tum quia primum inter Canonicos gradum obtinebat; (**) Primicerius enim idem est, ac qui primus inscribitur in Cera, seu Tabala cerata: *Horat. Lib. IX, Sat. 5*, et *Jul. Cæsar Cap. LXXXIII*. (*) Tum verò, et præsertim, quia in Cantoribus instituendis, et ad cantum in choro ducendis ejus cura versabatur: inde et aliquando *Præcentor* dictus.

XXVIII. Cantoris, sive Primicerii officium est chora præsse, ut divina officia graviter, et ordinate Altissimo persolvantur. Unde risus cohibere, et colloquia, silentium indicere, curare ne quis nimium in psallendo festinet, aut tardet, aliaque hujus generis Cantoris omninò munia sunt. Atque hinc in quibusdam Cathedralibus usu receptum est, ut in suæ potestatis argumentum in festis sollemnioribus baculo argenteo utatur, quem *baculum Cantoralem* vocant. (**) In Hispania Primicerii dicti sunt quoque Primicerii, quasi primi inter clericos, eisque commendata est distributio tertiæ partis oblationum inter Subdiaconos, et Clericos, prout unumquemque viderant Sacris obeundis ministeriis addictum: *Syn. Emeritens. Can. XIV*. Unde non parum illis honoris obvenit, adeoque in *Conc. Tolet. VIII*, Siriculo, seu Silicongo datum est post Archipresbyterum, ante Episcoporum Vicarios subscribere (*).

(**) XXIX. Præcentor, qui successisse dicitur Primicerio, in Hispania ut plurimum vocatur gallico sermone *Chantre*, et nonnunquam etiam *Capiscol*, quasi *Capud Scholæ* seu cætus Cantorum, ut adparet in Actis Conventus Episcoporum apud Urgellum an. 1040, quibus subscribit Raymundus Levita, et *Caput Scholæ*: apud Aguirre *Tom. IV*. Ad ipsum spectabat instituere Subcantores, et congruam ipsis pendere alimoniam, præcinere in sollemnioribus antiphonas, et lectiones in choro recitaturis invitare: *Leg. V, Tit. XI, Partit. I*, quin et in quolibet Sabbato Tabulam in choro præfigere, descriptis in ea illorum nominibus, a quibus sequentis hebdomodæ officia peragenda erant: *Synod. Compostell. an. 1565, Action II, Decr. 18*. At nunc spectanda uniuscujusque Ecclesie consuetudo. (*)

§ VIII.

DE SCHOLASTICO.

XXX. Vigente communi Clericorum vita haud rarò pueri a parentibus Episcopis offerebantur, ut iisdem ducibus, ac magistris paullatim ad vitam clericalem instituerentur. Jam verò Episcopo gravioribus Ecclesie negotiis distento, ex ipsis in communi degentibus Clericis probatissimus aliquis seligebatur, qui pueros, et adolescentes in bonis moribus, vitæque sanctitate erudiret. (**) Ad rem *Syn. Tolet II, Can. I, De his, quos voluntas parentum. . . Clericatus officio manciparit, statuimus, ut mox quum detonsi fuerint. . . in domo Ecclesie sub Episcopali presentia a Præposito sibi debeant erudiri*. Expressiùs *Syn. Tolet. IV, Can. XXIV*, alias *XXXIII*, ad cujus normam S. Isidorus quoddam in Hispalensi Ecclesia Collegium pueris instituendis erexit, unde Ildephonsus, et Braulio, aliique pietate, et doctrina insignes prodierunt. Hæc antiqua Hispaniæ nostræ Collegia, e profunda educere oblivione proculdubio cogitans *Syn. Trident. decrevit Sess. XXIII, Ref. cap. 18*, ut in unaquaque Ecclesia Cathedrali constituantur Seminaria, ubi pueri a duodecim ætatis annis, divites propriis sumtibus, pauperes Seminarii sumtibus simul conviventes, Ecclesiasticis erudiantur disciplinis, unde Episcopus probatissimos seligere possit Ecclesie ministros. Consonat *Syn. Toletan. an. 1565, Act. III, Ref. cap. 27*, Philippus II, et III, *Leg. LIV, LXII, n. 2, Lib. II, Tit. IV, Novæ Recop.* et Philippus V, *Adnotat. 12, ejusd. Lib. ac Tit. Autos Acordados* Episcopos voluit a Supremo Castellæ Senatu commoneri, ut Seminaria erigere curarent; eisdemque Rom. Pontifices Seminariorum erectionem commendarunt. (*) Porrò hujusmodi vivendi ratione exoleta, quum scholæ Cathedralibus, et Collegiatis adnexæ adhuc permansissent, hinc mos quoque perduravit, ut unus e Clero earundem curam ageret, qui hodie *Scholasticus*, et interdum *Scholarchus* nuncupatur. Ejusmodi munus, quod olim simplex erat officium, sensim in Beneficium abiit: (**) id quod constituit *Syn. Lateran. an. 1162, cap. 1, de Magistris*, dein *Lateran. IV, sub Innocentio III, an. 1215, Can. XI*, ac postremò *Lateran. V, Sess. IX, sub Leone X, in Decr. Reformat. Curie 7, Maii. an. 1514*. (*) Quinimò in quibusdam Ecclesiis ad dignitatis gradum evectum est: quamobrem ab hominibus vix sibi regendis idoneis ambiri cæpit, qui dignitate, et proventibus potiti proprium exsequi munus negligerent. Huic pravo usui ut prospiceret *Tridentinum Sess. XXIV, Ref. cap. 12*, sanxit, ut dignitates hujusmodi nonnisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in Sacra pagina, vel in jure Canonico, et aliis personis idoneis, qui per se ipsos id munus explere possent, conferantur.

XXXI. Scholasticus igitur tenetur ipse per se curare, ut nonnisi probi, et docti ad adolescentes erudiendos, et informandos constituantur: adhæc et frequentes scholas invisere, ut cognoscat, num juvenus tam in literis, quam in pietate ritè instituat, et proficiat. (**) In Hispania Salmantinus Scholasticus, et Oscensis, qui communi loquendi modo *Magister Scholarum* adpellatur, amplissimis potitur prærogativis, et ordinariam exercet jurisdictionem in adolescentes albo studentium adscriptos: *Videsis Leg. XVIII, XIX, et XX, Tit. VII, Lib. I, Novæ Recop.* (*)

§ IX.

DE THESAURARIO.

XXXII. Qui sacra vasa, et pretiosas Ecclesiæ suppellectiles custodit a Græcis *Cimeliarcha* dictus a Latinis *Thesaurarius*, maximæ, in Ecclesiis, præsertim Orientalibus, dignitatis, et auctoritatis fuisse ex Justiniano discimus, qui *Viri Reverendissimi* titulum, quo tunc Episcopi distinguebantur, ipsi tribuit: *Leg. fin. Cod. de Bonis auct. Jud. possid.* In Ecclesiis etiam Occidentalibus jam inde ab Innocentii III, ætate inter dignitates fuisse recensitum patet ex *Cap. 32 de Offic. et potest. Jud. Deleg.* Quinimmò ipse Innocentius *Lib. I, de Regest. Epist.* 176, Sacristam, qui Thesaurario respondet, dignitatis titulo decoraverat.

XXXIII. Moribus hodiernis Thesauraria, vel simplex officium est, vel Beneficium, vel Dignitas. Verùm ex quo Dignitates Cathedralium, uti modo ex Barbosa notavimus, inane aliquid evasere, in Thesauraria Officium a Dignitate separatum est, adeo ut uni, qui propriâ dicitur Sacrista, vasorum, utensilium, reliquarum oblationum, aliorumque hujus generis cura demandetur; alteri dignitatis prærogativa inter Canonicos tribuatur, nulla verò jurisdictio. In Ecclesia Neap. ut alibi observavimus, Cimeliarcha non modo unus est ex primario Canonicorum Præbendariorum ordine, verùm et Hebdomadarius præest.

§ X.

DE CANONICO THEOLOGO.

XXXIV. Concilium Lateran. IV, sub Innocentio III, dua nova officia constituit, scilicet *Theologum* (**), mercedem conductum temporaria, (*) et *Pœnitentiarium*. Ac primo sanxit, ut unaquæque Metropolitana Ecclesia Theologum habeat, qui Sacerdotes, aliosque Clericos sacras Scripturas doceat, et in his præsertim informet, quæ ad curam animarum pertinent. (**), Id quod jam prius sanxerat Syn. Lateran. III, sub Alexandro III, dein Lateranens. IV. *Can. XI*, tum Basileensis *Sess. XXXI* de Collat. Benefic. § 2, ac postremò Lateran. V, *Sess. XI*, *Constitut. Primitiva illa* Canonicum Theologum in singulis Ecclesiis Cathedralibus, ac Metropolitanis decrevit, institui. (*) Hoc saluberrimum decretum Synodus Tridentina non modo firmavit, verùm et id in cæteris Cathedralibus Ecclesiis, atque etiam Collegiatis in aliquo insigni oppido existentibus omninò servandum constituit. Tum adjunxit, ut ubi nulla Præbenda huic officio deputata reperitur, Præbenda quomodocumque præterquam ex causa resignationis, primo vacatura ad eum usum ipso facto perpetuo constituta, et deputata intelligatur.

XXXV. Theologalem Præbendam nonnisi pravio concursu conferendam Constitutione *Pastoralis* an. 1725, motu proprio edita jussit Benedictus XIII. Tum methodum in concursu super textu sacro servandam præscripsit.

XXXVI. Quibusnam diebus lectio Theologalis habenda sit expresse non edixit Syn. Trident. Verùm qua hora, quibusve diebus; tum super qua Sacra Scripturæ libro prælegendum sit, arbitrio Ordinarii relictum voluit Sacra Congreg. apud Garciam de Beneficiis *Part. III, cap. VII, n. 155*. (**), At Lateran. V, cui potissimum adscribi debet hujus Præbendæ institutio, singulas saltem lectiones

per hebdomadam Canonico Theologo habendas præscribit loco *laud.* et decernit, ad id adstringi posse a Capitulo *per subtractionem fructuum totius hebdomadæ.* (*)

(**) XXXVII. Hanc a Tridentino latam sanctionem pro Sacra Scripturæ Lectore renovavit Syn. Tolet. an. 1565, *Act. II, Ref. cap. 28*, id adjiciens, ut non aliis quàm Licentiatis, Doctoribus, aut Magistris in Sacra Theologia, neque aliter quàm prævio concursu ejusmodi Præbenda conferatur. Addeis Compostellana ejusd. an. *Act. II, Decret. 34*, Methodum præterea constituit eadem Syn. Tolet. *ibid.* ut Lectores (ita in Hispania adpellantur) faciliùs discipulorum mentes sacris doctrinis imbuant. Tum et hortatur eadem *Sancta Synodus Canonicos juniores, et alios Ecclesiæ Cathedralis Ministros, necnon et quoscumque civitatis, vel oppidi Clericos. . . ut Lectorem sic prælegentem audiant, quo et animos divinis studiis excolant, et exercent, atque ab otio, quod multorum malorum causa esse solet, removeantur.* Postremò ipsa Syn. Tolet. *præf. capit.* ad quotidianum docendi pensum Lectoralem adigit. Compostellana verò eadem *Act. II, Decret. 36*, statuit, quod *teneatur omnibus profestis diebus lectionem publice legere loco et tempore ab Episcopo designando.* Et *Decr. 39*, diem Jovis, et totos Julii, Augusti, et Septembris dies excipit, atqui *ibid* jure optimo solvitur ab onere choro interessendi dum legit, præterquam ad *Missam Majorem.* (*)

§ XI.

DE CANONICO PÆNITENTIARIO.

XXXVIII. Theologo suppar est Pœnitentiarius. Eadem enim Lateran. Synodus *Can. X* sanxit, ut *tam in Cathedralibus, quam aliis Conventualibus Ecclesiis viri idonei ordinarentur, quos Episcopi possent coadjutores habere in confessionibus audiendis, et pœnitentiis injungendis.* Episcopi igitur quosdam ex Sacerdotibus seligere cœperunt, quibus criminum quorundam absolutionem reservarunt: in ordinariis enim suo quilibet Parocho confitebatur. (**), Hujus igitur Pœnitentarii originem ab ipso Decianæ persecutionis tempore repetere possumus, ex Socrate *Lib. V Cap. 19.* (*)

XXXIX. Verùm licet singularis iste Confessarius designatus esset; nemo tamen vetabatur, quin Episcopum adire, eique suam conscientiam pandere posset: qua de re quum tunc temporis frequentiores ad Episcopum confluerent, Episcopi presbyterum prudentia, ac pietate præstantiorem eligere instituerunt, ad quem, veluti ad alterum Episcopum, omnibus pateret accessus, quemque *Confessarium*, aut *Pœnitentiarium generalem* nuncupavere. Hunc porò tum inferiores Confessarii, et Pœnitentarii in casibus dubiis consulere poterant, tum ad eum, tanquam ad Episcopum, graviorum criminum absolutio, et pœnitentiæ impositio referebantur.

XL. Pœnitentarii officium a Decreto Lateranensi inductum Synodus Tridentina non modo probavit, verùm et eidem præbendam proximè vacaturam adfixit. Præcepit verò, ut sit Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Jure Canonico, et annos quadraginta natus, nisi aliter pro locorum diversitate utilitas, vel necessitas postulaverit. Hic autem juxta Tridentinum, dum pœnitentium in Ecclesia excipit confessiones, in choro adesse censetur, æque ac si re ipsa ibi præsens esset. Tandem ex modo indicata Benedicti XIII. Constitutione Pœni-

tentarii munus non nisi prævio concursu conferendum est; alias irrita habetur collatio. *(hoc valet pro Italia et insulis adiacentibus.)*

XXI. Pœnitentiariam, æque ac Theologum, nullam in Capitulo habere potestatem, neque inter dignitates, sed inter canonicos servato collationis, possessionisque antiquioris ordine sedere decrevit S. Congregatio Concilii an. 1699. At alibi dignitatem ex fundatione, vel statuto obtinere testatur *Espenius Part. I, Tit. XII, cap. III, num. 13.*

XLII. Pœnitentiarius licet vi sui officii in confesionibus audiendis sit veluti Vicarius natus Episcopi, atque adeo a jure facultatem habeat audiendi confessiones pœnitentium totius Diœcesis, et jurisdictionem absolvendi a peccatis, sitque veluti Ordinarius Diœcesis confessarius; attamen ex veriori sententia non habet potestatem alios delegandi, neque etiam ad unum tantum reservatum, sive ad ministerium. Ita S. Congregatio Concilii an. 1597 et Syn. Diœces. Neap. Cantelmi *Part. II, cap. VI, num. 28.* (** Immo ordinariam non esse Pœnitentarii facultatem, sed ab Episcopo delegatam, declaraverat mox laud. Syn. Compostellana *Act. II, Decr. 38* quàm scilicet si ipsi Episcopo visum fuerit, absque ulla exterioris judicii forma aut strepitu limitare, aut penitus revocare possit. Tum et in eod. Decreto Pœnitentarii munia accuratè describit; eumque *Decret. 39*, a chori interessentia eximit quoad suo fungitur officio; denique eidem *Decret. 37*. Visitatoris et Provisoris munus adsummere interdicit. (*)

§ XII.

(**) DE CANONICO MAGISTRALI. (*)

(**) XLIII. Quum sæpiùs laud. Concilium Lateran. IV nedum *Sess. XI*. Magistrum ad informandos in Grammatica Clericos ac pauperes, et Theologum, qui Sacerdotes in Sacris exponendis Litteris instrueret, sed et in unaquaque Ecclesia Cathedrali quendam veluti Episcopi Vicarium instituendum decreverit *Sess. X* cujus nomine et fidelibus verbum Dei ministraret, et eorum exciperet confessiones, in de duæ emanarunt Præbendæ sic dictæ de *Officio*, Pœnitentiaria, de qua supra, et Magistralis ad Evangelium populo adnunciandum. Non tamen videtur Præbenda hæc recens inventa in Hispaniæ Cathedralibus, immo ejus origo ad Concilium Matritense anni 1473 referenda videtur. Eadem etiam Syn. Compostellana *Act. II Decret. 35* ita sanxit: *Qui Magistralem Præbendam, hoc est Prædicatori adsignatam obtinuerit, tenebitur omnibus his diebus sermonem habere ad populum, qui vel confirmatis ab Episcopo statutis Ecclesiæ, vel antiqua consuetudine jam sunt præscripti, et insuper quando ab Episcopo ob rationabilem causam occurrentem, in Ecclesia Cathedrali, seu in alia ejusdem civitatis ipsi fuerit peculiariter injunctum. Vel quoties Episcopus illi id muneris injuxerit, uti constituerat Syn. Tolet. Act. III, Ref. cap. 4, statuta in illum pœna pecuniaria arbitrio Episcopi Ecclesiæ fabricæ adplicanda, cum onere itidem substituendi alium ejus expensis concionatorem. Adhæc decreverat *ibid.* ead. Syn. Tolet ut Dignitates omnes, et Canonici, Magistralis interessent prædicationi sub amittendi distributionem pœna. Et ut debitè suum posset exsequi munus octo dies absentiae pro uniuscujusque concionis efformatione indulgebat præf. Syn. Compostell. *Act. II Decret. 39.* At diversa sunt hodie statuta, vel consuetudines. (*)*

§ XIII.

(**) DE CANONICO DOCTORALI. (*)

(**) XLIV. Hujus, sicuti et Magistralis Præbendæ institutio a Concilio Matritensi repetenda videtur, ubi inter alia id constitutum est, quod Sedis Apostolicæ auctoritate bini instituerentur Canonici Doctorales adpellatione decorarunt. Quæ tamen munia huic Canonico adsignaverint Ecclesiæ, minutim recenset sæpius laud. Syn. Compostell. *Act. II Decret. 35.* *Qui Doctorali Præbenda potitur, teneatur in omnibus negotiis ad Ecclesiam Cathedrali pertinentibus sententiam suam verbo, aut scripto, prout requisitus fuerit, adferre, atque in eisdem patrocinari. Ad idem teneatur in causis, quæ ad Dignitatem Episcopalem spectant, dummodo inter Capitulum, et Episcopum non controvertantur; tunc enim suo Capitulo adesse honestius erit. Erit etiam sui muneris, quum ab Episcopo, vel Capitulo ad id requisitus fuerit, judicem in ea civitate ubi est Cathedralis Ecclesia commorantem adire, de causis et negotiis Capituli, vel Episcopi modo supradicto verbo, aut scripto, quum opus fuerit, instruere, omni excusatione remota, quod tamen urgenti necessitate injungi debet, atque hæc quidem omnia gratuito.* Quocirca quum sese ad suam aperiendam sententiam recipit, si verbo, per duos, si scripto per quatuor dies a chori interessentia dispensatur *Decret. 39.* Verùm alia sunt etiam Doctoralis munia juxta diversa Ecclesiarum statuta, et consuetudines. (*)

(**) XLV. Præbenda hæc, quæ uti Magistralis libere quondam conferebatur, post Tridentinum verò non nisi prævio concursu collata est, reliquæ de *Officio.* Id etiam præscribitur in Concordato an. 1753 *art. 2* et concursus forma constituitur, quæ ab eadem Syn. Compostellana *Act. II Decret. 34* desumpta videtur. (*)

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

DE VICARIO GENERALI EPISCOPALI.

I. Ex diminuta Archidiaconi potestate paullatim consuetudo invaluit, ut Episcopi in præcipuis sui muneris adimplendis partibus alteri cuidam Clerico, veluti vices committerent suas, qui propterea et Officialis, et Vicarius Generalis dictus est. Quum enim Archidiaconi sua potestate ita abuti cœpissent, ut nonnumquam in ipsos insurgerent Episcopos, profectò exorbitans hæc, et ultra modum crescens ambitio Episcopos tandem movit, ut de ea cohibenda, ac delenda cogitarent. Ut autem ministros haberent, per quos suam exercere jurisdictionem possent, Archidiaconis Vicarios substituerunt: quorum mandata quum pro lubito revocare possent, minus ab ipsis, quàm ab Archidiaconis, sibi metuendum crediderunt.

II. Verùm hanc consuetudinem non nisi sæculo XIII primum obtinuisse ex eo conficit Thomassinus *Part. I, Lib. II, cap. 8*, quod nec Gratiani Decretum, nec Collectio Gregoriana Vicariorum Generalium meminerint: quorum originem Con-